

DOI: 10.31861/pytlit2019.99.036

УДК 821.112.2.02.09”194/196”

ВПЛИВ ПОКОЛІННЄВОГО ФАКТОРУ НА ДІЯЛЬНІСТЬ „ГРУПИ 47”

Софія Олександрівна Варецька

orcid.org/0000-0003-1304-323X

sofia.varetska@gmail.com

Кандидат філологічних наук, доцент

Львівський національний університет імені Івана Франка

Вул. Університетська, 1, 79000, м. Львів, Україна

Анотація. Здійснено огляд літературного процесу ФРН після Другої світової війни, зокрема простежено, як здійснювалася світоглядна зміна поколінь у письменницькому об’єднанні „Група 47”. На прикладі діяльності угруповання продемонстровано, як „народжувалися” письменники в німецькому повоєнному суспільстві. Молоді люди без фахової освіти й літературного досвіду (це було покоління 45-го року або ж генерація „рядових солдатів”) зуміли за досить короткий час вийти на світову літературну арену. „Свіжоспечені” письменники заперечували будь-які абстракції, виступали проти ідеалізації минулого, теперішнього чи майбутнього, орієнтувалися на осмислення й зображення реально пережитого „тут і зараз”. Звернено увагу на відсутність одностайної думки літературних критиків з приводу функціонування „Групи 47”. Зокрема, наведено приклади критичних висловлювань щодо діяльності об’єднання. Саме завдяки дуже різним і бурхливим реакціям відбувається переосмислення таких трагедій, як Друга світова війна та її наслідки. Досліджено, як у запальних суперечках між різними поколіннями письменників упродовж десятиліть спалахували нові іскри, які запалили зовсім інші вогнища. Адже саме тут, згідно з твердженнями дослідників, в 1970-ті роки зароджується нова поп-культура, представниками якої були цілком нові обличчя і невідомі ще імена.

Ключові слова: „Група 47”, П. Гандке, Г. Грас, Г. Белль, П. Целан, письменницьке угруповання, повоєнна німецька література, література свідків, покоління 45-го року, генерація 68-го року.

Літературні письменницькі угруповання як явище присутні в більшості національних літературах, появу таких об'єднань зумовлюють, як правило, різні історичні події. Скажімо, поява „Групи 47” у 1947 році в Німеччині була спричинена, насамперед, бажанням молодих неосвічених людей, „учорашніх солдатів”, поділитися власним досвідом на письмі, а також продемонструвати інакшу оптику в літературі, змінити базові вектори розвитку в літературному процесі, відкинувши при цьому все, що було написано раніше. Назву об'єднання отримало на честь іспанської „Групи 98”, яка мала на меті створення „нової” літератури після поразки Іспанії в іспано-американській війні 1898 року й цілковитого краху іспанської імперії [7, с. 117]. Повоєнна Німеччина потребувала „оновленої” літератури без тіні націонал-соціалістичного тиску, з новою мовою. „Нова мова була необхідною, щоб зробити нашу дійсність прийнятною, мова, якою можна чітко висловлювати думки, однозначно й точно” [5, с. 42]. Молоді люди заперечували будь-які абстракції, виступали проти ідеалізації минулого, теперішнього чи майбутнього, орієнтувалися на осмислення й зображення реально пережитого „тут і зараз”. Головними темами „Групи 47” була війна та її наслідки, доля „маленької” людини в повоєнному світі, адже її учасники здебільшого повернулися з американського полону або ж перебували у внутрішній еміграції. У більшості випадків представниками таких угруповань є люди однієї генерації. Згідно із сучасними дослідженнями класифікації поколінь, це було покоління 45-го року або ж генерація „рядових солдатів” [4], яке „вважало себе, перш за все, приниженим та почувало перманентну поразку, і вивільнення для них мало зовсім інший сенс – свобода для нового життя і для нових можливостей” [1]. Адже для багатьох творчих людей можливість участі в цьому угрупованні стала певною стартовою площадкою в інше майбутнє.

Учасники „Групи 47” зробили вагомий внесок у розвиток усієї повоєнної літератури Західної Німеччини. До 70-х р. ХХ ст. вони були головними на літературній арені, варто назвати Г. Белля (Нобелівський лауреат 1972 р.), Г. Граса (Нобелівський лауреат 1999 р.), М. Вальзера, З. Ленца, А. Андерша, П. Вайса, І. Бахман,

І. Айхінгер та багатьох ін. Літературознавець Й. Фогт у 90-тих роках ХХ ст. зазначає, що

Література ФРН є, насамперед, продуктом генерації засновників, батьків та матерів, які збиралися на засідання „Групи 47” й видавали романи, драми та поезію в 1960-х роках, які до сьогодні становлять т. зв. „класику” західнонімецької повоєнної літератури [6, с. 174].

У чому ж полягав секрет успіху групи? Завперш у тому, що ці молоді люди швидко збагнули механізми публічного впливу письменницького слова. Адже, згідно із твердженнями Гельмута Бьоттігера, автора монографії „Група 47. Як німецька література писала історію”,

література у них розумілась як підприємництво, засідання угруповання були практичними заняттями з вивчення риторичних засобів, сучасних комунікативних технік, практиками об’єднань, ще раніше, аніж ці усі терміни почали застосовуватися [4].

Зустрічі відбувалися лише один або два рази в рік й тривали впродовж трьох днів, проте ці три дні ставали певними каталізаторами всього подальшого літературного життя. Адже не існувало в той час жодних конкурентних угруповань, жодних фестивалів чи книжкових ярмарків, усе було сконцентрованим саме на зібраннях „Групи 47”. Власне тут творилася історія німецької літератури.

Серед дослідників існує думка, що молодь спроможна внести суттєві зміни у світоглядну парадигму певного покоління, оскільки саме молодь прагне відійти або порвати з традиційним тлумаченням певних питань. Свого часу саме такою постала „Група 47”, адже вони довели, що спроможні підтримати процеси демократизації, які запропоновані союзниками переможеної країни. Новоспечені письменники без фахової освіти й літературного досвіду зуміли за досить короткий час вийти на світову арену.

Це покоління прийняло нове майбутнє, але оскільки вони так само мали справу з негативними наслідками нацистського минулого, воно мало підтримувати загальний пакт тиші, що став звичним

кліматом Німеччини в перших чотирьох декадах її повоєнного існування [1].

Тож, опрацьовуючи пережитий досвід, більшість письменників покоління 45-го року все ж перебували під тиском певних табуйованих тем. Пізніше їх неодноразово критикували за т.зв. історичну й політичну короткозорість, адже вони, ставлячи в центр маленьку людину, не особливо задумувалися про загальноісторичний контекст. Скажімо, Томас Манн, на той час реномований письменник зі світовим ім'ям, досить скептично відгукувався про діяльність угруповання, назвавши їх „гучною дитячою компанією” [3, с. 6].

Г. Белль та інші автори розділяли повоєнну Німеччину на тих, хто завжди перебуває при владі, – вони здатні при будь-якому режимі почуватися добре – і тих, хто внизу, з кого знущаються й глумляться; на тих, хто керує, і тих, ким керують, простих людей. Тож до цих других зараховували себе більшість членів об'єднання, а тими іншими поставали вчорашні націонал-соціалісти. Більшість персонажів Г. Белля були жертвами, стріляли, як правило, в них, тут не було самокритики. Створювалася певна ілюзія, що суспільство складалося з „нас”, невинних німців, які усвідомлюють усі жахи скоєних злочинів, і „них”. Пояснення такому погляду на жахіття війни знаходимо в психології. Адже природна реакція людини після пережитого кошмару – це повне забуття, це бажання стерти з власної пам'яті все, що було, нічого не пам'ятати, нічого не знати, нічого не бачити, нічого не чути. Наступним етапом постає бажання віднайти, відбудувати, відновити себе. Отож покоління 45-го року в літературі прагне віднайти те, що було втрачено під час війни, себто власну ідентичність. Таким чином, центральними персонажами в творах постають саме прості люди, які були скалічені. Зокрема, віднайти себе через письмо прагне Пауль Целан (він свого часу брав участь у зібраннях „Групи 47”, де читав „Фугу смерті”). У його поезіях ми не знаходимо бажання помсти як такої, злочинець постає як певна логічна почвара, витворена людьми в цьому світі, повному хаосу й дезорієнтації. Це можна простежити на прикладі „Фуги смерті”, де автор використовує цитату з Біблії, цитату з „Фауста”, вислови зі світу концтабору – все змішалось, все хаотичне, як цей світ. У поезії „Полічи мигдаль” Целан прагне з дрібних шматків,

осколків зібрати щось цілісне, що неможливо, що розпадається або протікає крізь пальці, як пісок. Як зазначає целанознавець Петро Рихло, у його збірках поєдналися „Голокост і пам’ять, бездомність і мандри, ерос і танатос, мова і час” [2]. Два десятиліття після війни німецьке суспільство в духовному й матеріальному житті демонструє процес реконструкції. Перед людьми, які стали жертвами, виникає нелегке завдання зібрати себе, відбудувати все заново. Целанівська надчуттєва поезія не була сприйнята належно серед членів угруповання, його письмо було цілковито розкритиковане, надто різко виступив Г. В. Ріхтер, а також Г. Белль, який пізніше визнав це великою помилкою. Не всі могли із цим справитися, Пауль Целан також не зміг почати все заново, жахіття минулого переслідували його до кінця життя.

Щодо повоєнного політичного суспільства, то тут відбувається період самокритичного аналізу. Це, зокрема, демонструють Нюрнбернський процес (1945–46 рр.) та наступні судові процеси. Переслідування й засудження винних призводить до усвідомлення, що не можна звинуватити одну людину або кількох людей у скоєних злочинах такого масштабу, а тому з’являється усвідомлення, що винна вся нація. Знову ж таки виринають значні лакуни, певні табузовані теми, про які починає говорити саме молодь, що з позиції психології цілком зрозуміло. Адже відбувається процес становлення нового покоління, яке прагне віднайти свою ідентичність, прагне продемонструвати свою оновлену оптику й оприлюднити те, що було замовчуване й приховуване. З’являються нові молодші поети, які дещо змінюють тематичний вектор, починають застосовувати інакші літературні прийоми й техніки. Так, скажімо, серед членів угруповання виникають непорозуміння щодо стилістики молодих авторів. Юрген Беккер, як молодий і прогресивний письменник, з’явився у „Групі” в 1960 році. Його письмо, зокрема експерименти з лірикою й прозою, були дуже незвичними й складними щодо розуміння для уже сталих членів угруповання. Через сім років він таки отримав визнання у вигляді премії в 1967 році на останньому засіданні. З його спогадів:

У моєму випадку була суперечлива дискусія. Зокрема, нерозуміння, але була зацікавленість, а саме справжній інтерес. Я пригадую, як Гьолерер дуже цікаво відреагував, або також Йоахим Кайзер. Найбільше я відчував розуміння з боку Марселя Райх-Раніцького. Оскільки той досить виразно запитав: Чи є це ще літературою? І я знав, він мене зрозумів. Оскільки це, звичайно, вже не була та література, як він її розумів. Райх-Раніцький був тоді ще дуже обмежений у своїх літературних інтересах. Він поведився, так би мовити, як сталініст у своєму розумінні літератури, у лапках звісно. І його запитання: Чи є це ще літературою?, яке, власне, було риторичним, чітко мені вказало, що він все ж таки дуже точно зрозумів мій текст [4, с. 357].

Варто зауважити, що в 2014 році у віці 82 років Беккер отримав одну з найпрестижніших літературних нагород, премію імені Георга Бюхнера, саме за свою неповторну індивідуальну техніку оповіді – розмивання меж поміж лірикою й прозою. Це поставило його в один ряд з Г. Грасом, Г. Беллем, Ф. Дюрренматтом та ін. Отож поступово кількість молодших поетів і прозаїків збільшувалася, а літературний ринок наповнювався новими іменами.

На прикладі діяльності „Групи 47” можна чітко простежити, як відбувалася світоглядна зміна поколінь. Звісно, що цей процес здійснювався поступово, лише поява третьої генерації, зокрема Юргена Беккера, Александра Ключе, Губерта Фіхте й ін., вже чітко свідчила про те, що вони не вписуються в той усталений формат, який існував раніше. Про це свідчив також той факт, що в 1963–64 роках відбувався літературний семінар „Як писати прозу“ в Берліні. Тут такі письменники, як Г. В. Ріхтер, П. Вайс, Г. Грас, П. Рюмкорф і В. Гьолерер, виступили вже вчителями для цілої низки молодих майбутніх письменників. Було задано конкретні теми для вправлення в письмі. Отож досить швидко ті, хто ще вчора вперше взяв перо до рук, вже сьогодні стали вчителями. Проте тут була відчутна суттєва різниця між світосприйняттям учителів та учнів. Губерт Фіхте пише книгу „Друга вина“, яка вийде друком саме в 1968 році. Власне, тут він описує ці світоглядні зміни, це також частково документальна проза, оскільки автор оприлюднює протоколи розмов із цього семінару. Скажімо, Фіхте засуджує Г. Граса за різку критику текстів Йоахима Нейгрьошеля, який був

євреєм та гомосексуалом. Тексти молодого чоловіка дійсно були недосконалими, зауважує Фіхте, проте йшлося не про це, а про те, як саме на це відреагував запальний Г. Грас. Для молодшого покоління це звучало як „вбивство єврея”. Саме тому назва такої книги, як „Друга вина”, мала також на меті вказати на цю різницю між поколіннями. Зокрема, Фіхте закидав старшим письменникам, що вони не розуміють тогочасних проблемних полів, що вони цькують поетів нетрадиційної орієнтації, що для них уже незрозумілі ті теми, які постають центральними для покоління 68-го року, а саме питання життя молодих євреїв у повоєнному суспільстві, сексуальна орієнтація, порушення табуєваних раніше тем – ідеться, насамперед, про недавнє минуле їхніх батьків, про те, який саме стосунок кожен із них мав до націонал-соціалізму, що саме вони робили на війні і т. д. Ці молоді й запальні люди своїми запитаннями досить часто ставили в незручне становище вже реномованих суспільних діячів. Вони задавалися питанням, чи можуть бути для них вчителями ці люди, чи можуть їх навчати мистецтва ті, хто багато чого замовчує й приховує. Максім Біллер висловлюється про це угруповання так:

„Група 47” – це містечковий клуб односторонців, такий собі вид денацифікованої багатой літературної палати, об’єднання колишніх націонал-соціалістів і хайльгітлерівців, які нічого не зробили, щоб не вбивати заради Гітлера. Ці сини були такими ж брехливими, тими, хто не заперечував, і обивателями-боягузами, як і їхні батьки. Вони говорили про літературу, як дехто про економічне чудо: гордо, без іронії і без жодного сумніву [3, с. 4].

Таке висловлювання було небезпідставним, адже відкриті в 90-х р. для публіки документи й факти з життя деяких учасників надто промовисті. І тут, звісно, варто пригадати тексти Гюнтера Айха, написані в націонал-соціалістичному дусі, той факт, що Альфред Андерш розлучився з дружиною, оскільки вона була єврейкою, а також публікував сумнівні тексти в період правління націонал-соціалізму, чи факт участі Г. Граса у військах СС, який було оприлюднено тільки в 2006 році.

Переломним моментом у такому трактуванні минулих подій постали протести представників генерації 68-го року. Адже це

покоління вже не знало, що таке злиденність та нужда перших повоєнних років, що таке досвід життя в окопах, а також безпосередній стосунок до націонал-соціалізму. Активне студентство, виховане вже незалежними й вільними від нацистської ідеології вчителями, почало масово ставити „невинні/незручні питання”, як, скажімо, про геноцид євреїв: хто саме був депортований, з якого конкретного міста і т. д. Вони вимагали прізвища студентів-євреїв, яких було виключено з університетів, намагалися дізнатися прізвища тих, хто вижив, різко засуджували тих, хто мав безпосередній стосунок до керівних органів, навіть якщо це був рідний батько чи дід. Попри це, тут також постають такі питання, як релігія і гомосексуальність, різні закриті суспільні ЛГБТ-спільноти тощо. Отже, відбувається переопрацювання колективного досвіду. І саме ця бурхлива злива замовчуваних раніше питань постає тим розривом, який приведе до завершення діяльності письменницького об'єднання „Група 47”.

Власне загрозовою тріщиною в майбутній руйнації стало авторське зібрання в американському місті Принстон у 1966 році, де був присутній 23-річний Петер Гандке, австрійський письменник, який представляв уже третю генерацію молодого покоління. Він знехтував усіма існуючими на той час правилами в групі. Зокрема, виступив з довгою промовою, висловлюючи своє незадоволення творчістю більшості вже іменитих колег. Молода людина стверджувала:

Я помітив, що в сучасній німецькій прозі панує певний вид описової імпотенції... Якщо більше нічого не вмієш, то можна хоча б щось описувати. Зараз дуже й дуже нетворчий період у німецькій літературі. І це комічне словосполучення „новий реалізм”, яке вживають тут усі люди, щоб хоч якось підтримати розмову, хоча вони не мають жодного таланту чи жодної потуги до творення бодай якоїсь літератури. Нікчемність цієї прози полягає в тому, що її так само добре можна переписати з будь-якого лексикону. Відсутнє будь-яке творче начало, будь-яка існуюча думка чи недоумкувата проза є глупими, дурнуватою й недоумкуватою критика, методи якої відповідають хіба що старій описовій літературі, й тому все інше ця критика може лише обляяти або проголосити нудним [4, с. 392].

Гандке також зруйнував ще одне табу, він почав сперечатися на загальнолітературні теми, адже раніше існувало правило, що можна обговорювати лише конкретні зачитані вголос тексти, не вдаючись до узагальнень. У кулуарах пішов гучний відгомін, і виступ австрійського автора став центральною темою в тогочасній періодиці.

Публіцист Гайнц Людвіг Арнольд вбачав у доповіді цього молодика загрозові настрої наступного покоління:

Нова генерація авторів приєдналася до групи, вони щойно вийшли з університетів, оснащені знаннями з теорії, й вільно застосовували найновіші естетичні методи – це була нова генерація, яку Ріхтер одного разу описав як більш обдарованих, аніж ми, а також надто нетерпимих [4, с. 67].

Існування „Групи 47” у тому ж форматі було неприйнятним для молодого покоління, яке прагнуло радикальних змін. Літературний критик Йоахим Кайзер зазначав: „До завершення існування «Групи 47» призвів ще й той факт, що вона застаріла. Адже угруповання складалося з, по-перше, достатньо успішних і, по-друге, достатньо зрілих людей“ [4, с. 68]. Це й спричинило конфлікт поколінь, на зразок непорозумінь між батьками й дітьми. Ще один письменник Яан Карсунке у своїх спогадах про Гандке додає: „я був наляканим, з якою агресивністю відреагувала значна частина членів угруповання на виступ цього невинного студента”. Він також зазначив, що „Група 47” була вже не в стані дати собі раду з цим студентом. „Проте, на моє переконання, руйнація групи відбулася не через проникнення зовнішнього світу, а через нездатність відповідно реагувати на подібні закиди” [4, с. 68], – стверджував Карсунке. Адже ситуація з Петером Гандке продемонструвала не просто конфлікт поколінь, тут йшлося про те, що молодий чоловік звинуватив уже реномованих письменників у небажанні кардинальних змін, не лише в літературі, а й у суспільно-політичному житті. Адже на той момент в американському суспільстві активно лунали протести проти війни у В’єтнамі, щодо чого реакція членів угруповання кардинально розділилася. А тому Г. В. Ріхтер, як керівник, рішуче заявив, що вони не будуть висловлювати своєї позиції щодо цієї ситуації в країні, яка

виступила для їхнього засідання господинею. Проте не лише ця війна постала в центрі непорозумінь. Індивідуальні позиції авторів щодо зовнішньої й внутрішньої політики Німеччини, атомного озброєння в світі, студентських заворушень у Європі тощо розходилися. Тут уже не було єдності. А залишатися лише в полі літератури, осторонь цих гострих питань, теж стало неможливим.

А тим часом з'являлися нові імена, порушувалися інші теми, все це потребувало зусиль і бажання йти в ногу з часом. Проте завершення існування „Групи 47” не означало кінець німецької літератури. Навпаки, це було свідоме рішення, оскільки на той момент кількість молодих, талановитих письменників зроста настільки, що вони заповнили літературний простір. Отож потрібно було шукати інший формат, суголосний новому часові. Професор Й. Фогт висловлює припущення, що 1968 рік став початком завершення повоєнної літератури й народженням нових течій [6, с. 179].

Наступною спробою зібратися мала бути зустріч у Празі 1968 року, однак вторгнення військ Радянського Союзу завадило цьому. У 1972 р. Ганс Вернер зібрав деяких учасників у своїй берлінській квартирі, а 1977 року відбулася ювілейна 30-та зустріч авторів. Тут Гюнтер Грас презентував свою повість „Зустріч у Тельзіті”, в якій зобразив подібне зібрання у XVII ст. і під іменами барокових поетів змалював своїх сучасників. Г. В. Ріхтер намагався ще реанімувати угруповання, але ці засідання перетворилися радше на зустріч колишніх друзів, формат було змінено. Та все ж найвідоміші учасники групи й надалі залишалися провідними в культурному й літературному житті ФРН, мирно співіснуючи поруч із молодими й талановитими авторами. Значення літератури, яка творилася в колі „Групи 47”, було колосальним, такі тексти, як вірші Ганса Магнуса Енценсбергера, твори „Половина гри” Мартіна Вальзера, „Припущення про Якоба” Уве Йонзона, „Бляшаний барабан” Гюнтера Граса, „Більярд о пів на десяту” Генріха Белля та багато ін. увійшли до навчальних списків шкільної програми Німеччини, саме ці твори репрезентують ситуацію в літературному просторі 1950–60-х років у ФРН.

Ми спробували простежити як за двадцять років кардинально змінилася світоглядна парадигма, що можливе лише у відкритому

демократичному суспільстві. Саме завдяки дуже різним й бурхливим реакціям відбувається переосмислення таких трагедій, як Друга світова війна, та її наслідків. На прикладі існування та діяльності „Групи 47” спостерігаємо, як народжувалися письменники, чия слава залунала на увесь світ, як у запальних суперечках упродовж десятиліть спалахували нові іскри, що запалили зовсім інші вогнища. Адже саме тут, згідно із твердженнями дослідників, зародилася в 70-х роках нова поп-культура, представниками якої були цілком нові обличчя і не відомі ще імена. А щодо конфлікту поколінь, то хотілося б згадати рядки з тексту Райнгарда Леттау „Ворог”: „На вулиці дощить. Генерал повертається назад. „Ви перемогли?” – запитали його. „Я не знайшов ворога”, – відповів генерал” [4, с. 395]. Поміж різними представниками інтелектуальної спільноти 60–70-х років не було ворожнечі, хоча й не було вже тієї одностайності, яка панувала в 50-х роках. Тут виникали певні суперечки, дискусії, як це й притаманно в здоровому й різнопоколіннєвому суспільстві, де свобода слова є однією з ключових. Отже, у німецькомовному літературному просторі 70–80-х років народжується значна кількість нових талановитих письменників, які змогли реалізувати себе саме завдяки плідному ґрунтові, створеному на основі „Групи 47”.

1. Ассман А. 50 років після 1968-го ми говоримо не про історію покоління, а про міф довкола. *VECTOR:media*. 2018. URL: <https://veme.news/texts/50-rokiv-pislya-1968-go-mi-govorimo-ne-pro-istoriyu-pokolinnya-pro-mif-pro-nogo/> (дата звернення: 16.02.2019).
2. Целан П. Мак і пам'ять. Поезії / пер з нім. та післям. П. Рихла. Чернівці : Книги – XXI, 2013. 148 с.
3. Arnold H. L. Aufstieg und Ende der Gruppe 47. *Aus Politik und Zeitgeschichte. Beilage zur Wochenzeitung Das Parlament № 25*. Frankfurt am Main. 18.06.2007. S. 4–11.
4. Böttiger H. Die Gruppe 47 Als die deutsche Literatur Geschichte schrieb. München : DVA, 2012. 480 S.
5. Richter H. W. Wie entstand und was war die Gruppe 47? *Neunzig H. A. Hans Werner Richter und die Gruppe 47*. München : Nymphenburger, 1979. S. 41–176.
6. Vogt J. „Erinnerung ist unsere Aufgabe“: Über Literatur, Moral, und Politik 1945–1990. Opladen : Westdeutscher Verlag, 1991. 191 S.

7. Zachevsky E. A. Group 47 and the formation of the West German literature. Leningrad : LGU Publ., 1989. 150 p.

ВЛИЯНИЕ РАЗНЫХ ПОКОЛЕНИЙ НА ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ „ГРУППЫ 47”

София Александровна Варецкая

orcid.org/0000-0003-1304-323X

sofia.varetska@gmail.com

Кандидат филологических наук, доцент

Львовский национальный университет имени Ивана Франко

Ул. Университетская, 1, 79000, г. Львов, Украина

Аннотация. Рассматривается литературный процесс ФРГ после Второй мировой войны, а именно мировоззренческая смена поколений в писательском объединении „Группа 47”. На примере деятельности группы продемонстрировано „рождение” писателей в немецком послевоенном обществе. Молодые люди без профессионального обучения и литературного опыта (это было поколение 45 года или же генерация „рядовых солдат”) сумели за очень короткий промежуток времени выйти на мировую арену. „Свежеиспеченные” писатели отвергали абстракцию, выступали против идеализации прошлого, настоящего или будущего, ориентировались на осмысление и изображение реально пережитого „здесь и сейчас”. Заострено внимание на том, что среди литературных критиков нет единственного мнения по поводу функционирования „Группы 47”. Приведены примеры критических высказываний относительно деятельности объединения. Несомненно, благодаря таким очень разным и бурным реакциям происходит переосмысление таких трагедий, как Вторая мировая война, и ее последствий. Исследовано, как в спорах между разными поколениями писателей десятилетиями вспыхивали новые искры, которые зажгли совсем другие костры, поскольку именно здесь, согласно высказываниям некоторых критиков, зарождается в 70-е годы новая поп-культура, представителями которой были абсолютно новые лица и неизвестные еще имена.

Ключевые слова: „Группа 47”, П. Гандке, Г. Грасс, Г. Бёль, П. Целан, писательское объединение, послевоенная немецкая литература, литература свидетелей, поколение 45-го года, генерация 68-го года.

INFLUENCE OF GENERATIONAL FACTOR IN “GROUP 47” ACTIVITY

Sofiya Varetska

orcid.org/0000-0003-1304-323X

sofia.varetska@gmail.com

Department of German Philology
Ivan Franko National University of Lviv
1 Universytetska St., 79000, Lviv, Ukraine

Abstract. A literary process in Germany after the World War II was reviewed. In particular, a generational worldview change in the writers association “Group 47” was traced. Considering the group's activity as an example a writers’ “birth” in German post-war society was demonstrated when the young people without professional education and literary experience (this was the 1945th year generation or the generation of “private soldiers”) managed to enter on the world scene within relatively short time. The “brand new” writers repudiated any abstractions, opposed the idealization of the past, present or future, focused on a comprehension and reflection of a real life “here and now” experiences. An attention to the lack of an unanimous opinion of literary critics regarding the functioning of the “Group 47” was drawn. In particular, examples of critical statements about the association activities were given. Arising from such very different and violent reactions a rethinking of the World War II tragedies and its consequences took place. It has been shown as during few decades of the hot debates between different generations of writers the new sparks were flashed, which ignited entirely different centers, where according to the researchers in the 70's a new pop culture emerged, whose representatives were entirely new faces and unknown names.

Key words: Group 47, P. Handke, G. Grass, H. Böll, P. Celan, writers association, postwar German literature, literature of witnesses, 1945th year generation, 1968th year generation.

References

1. Assmann A. *50 rokov pislia 1968-ho my hovorymo ne pro istoriiu pokolinnia, a pro mif dovkola* [1968 in Germany: A generation with two phases and faces]. Available at: <https://veme.news/texts/50-rokiv-pislya-1968-go-mi-govorimo-ne-pro-istoriyu-pokolinnya-pro-mif-pro-nogo/> (accessed 6 February 2019). (in Ukrainian).
2. Celan P. *Mak i pamiat'. Poezii* [Poppy and Memory. Poetry]. Chernivtsi, 2013, 148 p. (in Ukrainian).
3. Arnold H. L. Aufstieg und Ender der Gruppe 47. In: *Aus Politik und Zeitgeschichte. Beilage zur Wochenzeitung Das Parlament № 25*. Frankfurt am Main, 18.06.2007, S. 4–11.
4. Böttiger H. *Die Gruppe 47 Als die deutsche Literatur Geschichte schrieb*. München, 2012, 480 S.
5. Richter H. W. Wie entstand und was war die Gruppe 47? In: Neunzig H. A. *Hans Werner Richter und die Gruppe 47*. München, 1979, S. 41–176.

6. Vogt J. „*Erinnerung ist unsere Aufgabe*“: *Über Literatur, Moral, und Politik 1945–1990*. Opladen, 1991, 191 S.
7. Zachevsky E. A. *Group 47 and the formation of the West German literature*. Leningrad, 1989, 150 p.

Suggested citation

Varetska S. Vplyv pokolinnievoho faktoruv na diial'nist' "Hrupy 47" [Influence of Generational Factor in "Group 47" Activity]. *Pytannia literaturoznavstva*, 2019, no. 99, pp. 36–49. (in Ukrainian). doi: 10.31861/pytlit2019.99.036.

Стаття надійшла до редакції 6.02.2019 р.

Стаття прийнята до друку 11.04.2019 р.